

ע"פ 3818/23 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 3818/23

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ע' פוגלמן
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופט ע' גרוסקופף

המערערת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: פלוני

ערעור על גזרהדין של בית המשפט המחוזי בנצרת
(כב' השופט ג' אזולאי) בת"פ 59610-01-22 מיום
3.4.2023

תאריך הישיבה: כ"ב בסיון התשפ"ג (11.6.2023)

בשם המערערת: עו"ד תום קובצ'י

בשם המשיב: עו"ד יוסף חאזם

פסק-דין

המשנה לנשיאה ע' פוגלמן:

המשיב הורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); הפרת הוראה חוקית (מספר עבירות) לפי סעיף 287(ב) לחוק; ואיומים (מספר עבירות) לפי סעיף 192 לחוק. בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופט ג' אזולאי) גזר עליו 5 שנות מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו); 9 חודשי מאסר על תנאי כמפורט בגזר הדין; ופיצוי בסך 10,000 ש"ח לנפגע העבירה. לפנינו ערעור המדינה על קולת העונש.

1. כתב האישום המתוקן מיום 3.11.2022 (להלן: כתב האישום המתוקן) מייחס למשיב שני אישומים (שיכונן להלן בהתאם למספורם בכתב האישום המתוקן: האישום הראשון והאישום השני). על פי האישום הראשון, המשיב ובת זוגו לשעבר (להלן: בת הזוג לשעבר) היו בני זוג במשך מספר שנים, ונולדו להם חמישה ילדים. נגד המשיב הוצא ביום 10.10.2021 צו למניעת הטרדה מאיימת שאסר עליו ליצור קשר עם בת הזוג לשעבר, להטריד אותה או לאיים עליה בכל דרך (להלן: הצו). ביום 14.11.2021 הוחלט כי הצו יעמוד בתוקפו למשך 6 חודשים. חרף קיומו של הצו, המשיב יצר עם בת הזוג לשעבר קשר טלפוני במספר הזדמנויות במהלך חודש נובמבר 2021.
2. על פי האישום השני, זמן מה עובר לתאריך 6.1.2022 סבר המשיב כי בת זוגו לשעבר מקיימת קשר רומנטי עם קרוב משפחתו (להלן: נפגע העבירה). המשיב ניסה לברר זאת, ובהמשך, על רקע סברה זו, גמלה בליבו החלטה לפגוע בנפגע העבירה ולגרום לו חבלות חמורות, כפי שיפורט להלן. המשיב התקשר במספר הזדמנויות לילדיו ושאל אותם האם נפגע העבירה הגיע אל הבית שבו מתגוררת בת זוגו לשעבר. ביום 31.12.2021 בסמוך לשעה 4:00 לפנותבוקר התקשר המשיב אל גיסתו של נפגע העבירה (להלן: הגיסה), וביקש ממנה שתעיר את בעלה כדי שיבוא לראות כיצד נפגע העבירה נכנס לביתה של בת הזוג לשעבר. בתגובה, אמרה הגיסה למשיב שיפסיק עם השטויות וכי נפגע העבירה נמצא בכלל בעבודה. בהמשך, התקשר המשיב שוב אל הגיסה, ביקש ממנה שתעיר את בעלה, ומסר שהוא דופק בדלת ביתו של נפגע העבירה ואין מענה. לאחר שהגיסה שבה ואמרה למשיב שיפסיק עם השטויות, שכולם ישנים ושילך הביתה, אמר לה המשיב כי הוא יהרוג את נפגע העבירה. ביום 2.1.2022 שוחחה הגיסה עם המשיב פעם נוספת. במסגרת שיחה זו ביקשה ממנו הגיסה שיחדל ממחשבותיו על בת הזוג לשעבר ועל נפגע העבירה; הזכירה לו כי בעבר נפגע העבירה עזר לו; והפצירה בו שיעזוב אותו כי הוא בן משפחה. המשיב ביקש מגיסתו סליחה על כך שחייג אליה לפנות בוקר. למחרת, התקשר המשיב שוב אל הגיסה ושאל אותה האם נפגע העבירה קילל אותו. בנוסף, במספר הזדמנויות שלח המשיב לנפגע העבירה הודעות קוליות באמצעות יישומון WhatsApp, שבהן הטיח בו כי הוא "הולך עם אשתו" וכי אין לו "כבוד משפחה", "נכנסת לאיפה שלא היית צריך להיכנס" ו-"לקחת את אשתך אחיך" (כך במקור - ע' פ'). המשיב אף איים על נפגע העבירה בכוונה להפחידו באמרו לו: "לא תצא מזה, שלא תחשוב שאעזוב אותך. הלילה... ניפגש אני ואתה ויתברר מי ימות ומי יהרוג", וכן הודעות שבהן תוכן נוסף בעל משמעות דומה. לאחר מכן, ביום 6.1.2022 בסמוך לשעה 3:30 לפנות בוקר, לשם הוצאה לפועל של החלטתו לפגוע בנפגע העבירה ולגרום לו חבלות חמורות, הגיע המשיב אל הכניסה לביתה של בת זוגו לשעבר כשברשותו חפץ חד (להלן: החפץ החד). המשיב הבחין בנפגע העבירה שהיה במקום, ואז דקר אותו באמצעות החפץ החד במספר מקומות בגופו בכוונה לגרום לו חבלות חמורות. מיד לאחר מכן נמלט המשיב מהמקום, והותיר את נפגע העבירה שוכב על הארץ ומדמם. נפגע העבירה הפצוע הצליח בשארית כוחותיו להתקשר באמצעות הטלפון הנייד שלו אל בת הזוג לשעבר של המשיב, אך לא הצליח לדבר איתה, אלא לחש מספר מילים. בת הזוג לשעבר ובתה ירדו במהירות מהבית ומיד כשהבחינו בנפגע העבירה שוכב על הארץ, הזעיקו עזרה. כתוצאה ממעשי המשיב נגרמה לנפגע העבירה פציעה חודרת בבטנו עם יציאה של לולאת המעיין, פצע חודר בכתף שמאל, שני חתכים בירך השמאלית, חתך עמוק במותן ימין, וחתך באצבע מס' 3 ביד שמאל. כתוצאה מהדקירה בבטנו של נפגע העבירה נגרמו לו מספר חורים במעי הדק, שחדרו את כל דופן המעי. נפגע העבירה הובהל לטיפול רפואי ונזקק לניתוח מיידי. הוא אושפז למשך מספר ימים בבית החולים ונזקק לטיפולים שונים. במהלך האירוע נחתך המשיב בידו השמאלית, ונזקק לניתוח.
3. המשיב הודה במעשים האמורים בכתב האישום המתוקן במסגרת הסדר טיעון. ביום 3.11.2022 הרשיע בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופט ג' אזולאי) את המשיב בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן. ביום 9.3.2023

נשמעו טיעונים לעונש, וביום 3.4.2023 גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המשיב, כמפורט ברישה לפסק הדין. בית המשפט עמד על הפגיעה שנגרמה במעשים המתוארים במסגרת האישום הראשון בערכים החברתיים המוגנים של שלום הציבור, שלטון החוק והסדר הציבורי; ועל הפגיעה שנגרמה במעשים המתוארים באישום השני בערכים של כבוד האדם, זכות האדם לחיים ולשלמות הגוף ובתחושת הביטחון של הציבור. בית המשפט קבע שעוצמת הפגיעה בערכים החברתיים המוגנים היא משמעותית. באשר למדיניות הענישה הנוהגת, עמד בית המשפט על כך שקיימת קשת רחבה של ענישה בעבירות של אלימות תוך שימוש בנשק קר, וכי המגמה היא השתת עונשי מאסר בפועל לתקופות ממושכות בעבירות מסוג זה. בהמשך התייחס בית המשפט לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. ביחס לאישום הראשון עמד בית המשפט על הנזק שנגרם לבת הזוג לשעבר כתוצאה מהפרת הצו. בהקשר זה, עמד בית המשפט על הדברים שמסרה לשירות המבחן, שלפיהם מראשית הקשר ביניהם נהג המשיב באובססיביות, חשדנות וקנאה כלפיה. באשר לאישום השני בית המשפט עמד על כך שהמעשים בוצעו לאחר תכנון מוקדם, וכי קדמו להם איומים שהפנה המשיב כלפי נפגע העבירה. ביחס לנזק שנגרם צוין מיקום הפגיעות; השימוש בנשק קר; ופוטנציאל הנזק שבמעשים. צוין כי כעולה מתסקיר נפגע עבירה, הנזק שנגרם לנפגע העבירה כתוצאה מהאירוע הוא חמור. בנסיבות המתוארות הועמד מתחם הענישה ההולם בגין האישום הראשון בטווח שבין מאסר מותנה לבין מספר חודשי מאסר בפועל בצירוף עונשים נלווים; ובגין האישום השני בין 4 ל-8 שנות מאסר בפועל בצירוף עונשים נלווים.

4. בבואו לגזור את העונש התייחס בית המשפט לנסיבותיו האישיות של המשיב, ובכלל זה לגילו המבוגר (בן 68 בעת מתן גזר הדין); לכך שבמסגרת האירוע נושא האישום השני נגרם לו חתך בשורש כף יד שמאל שבעקבותיו נזקק לניתוח; למצבו הכלכלי; לתקופת שהותו במעצר, שבמהלכה לא זכה לתמיכה מצד בני משפחתו; לכך שהוא אינו משולב במסגרת טיפולית בתקופת המעצר; וכן לכך שלאחר שחרורו יתקשה במציאת עבודה בשל גילו. מן העבר השני, ציין בית המשפט את שתי הרשעותיו הקודמות של המשיב בעבירות של איומים, הטרדה, הפרת צו בית משפט שנועד להגן על אדם, תקיפה וניסיון תקיפה כלפי בת הזוג לשעבר. עוד צוין כי מתסקיר שירות המבחן מיום 22.2.2023 (להלן: תסקיר שירות המבחן) עולה שהמשיב אמנם הודה במיוחס לו אך התקשה ליטול אחריות על התנהגותו האלימה, וכי שירות המבחן העריך שקיים סיכון גבוה וממשי להישנותה של התנהגות דומה, ואף נמנע ממתן המלצה טיפולית בעניינו. עוד נקבע כי במסגרת קביעת העונש ההולם יש להתחשב גם בשיקולי הרתעת המשיב והרתעת הרבים. נוכח האמור, גזר בית המשפט על המשיב, כאמור, 5 שנות מאסר בפועל לצד רכיבי ענישה נוספים ופיצוי, כמפורט לעיל.

טענות הצדדים

5. כאמור, ערעור המדינה מופנה לקולת עונש המאסר בפועל שהושת על המשיב. לטענת המערערת, בית המשפט שגה בקביעת מתחם העונש ההולם, וכפועל יוצא העונש שהושת על המשיב נוטה לקולה, וזאת בפרט בשים לב למדיניות הענישה המחמירה בעבירות אלימות על רקע החלטתה של אישה להיפרד מבין זוגה. בתוך כך, נטען כי מתחם העונש ההולם שנקבע ביחס לאישום השני, שהועמד על 4-8 שנות מאסר בפועל, ובפרט הרף התחתון שלו, אינו מבטא את עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים ואת הנסיבות החמורות שנלוו למעשים, ובהן ההטרדות החוזרות כלפי בת הזוג לשעבר וסביבתה הקרובה עובר למעשה; התכנון המקדים; הפקרתו של נפגע העבירה כשהוא פצוע; והנזקים הפיזיים והרגשיים שנגרמו לנפגע העבירה. בהקשר זה טוענת המערערת כי האירוע נושא חומרה יתרה נוכח מספר הדקירות ומיקומן באזור הבטן, מה שמלמד על פוטנציאל הנזק הקטלני שלהן. נוסף על כך, הדגישה המערערת כי מהמשיב נשקף סיכון ממשי וגבוה להישנותן של עבירות דומות בעתיד, וזאת בפרט מאחר שהמשיב לא לקח אחריות ממשית למעשיו, כך שמסוכנותו, כנטען, עומדת בעינה. עוד צוין כי לא ניתן משקל ראוי לעברו הפלילי של המשיב, שזמן קצר לפני האירועים נושא כתב האישום המתוקן נגזר עליו עונש מאסר בפועל בגין עבירות אלימות כלפי בת הזוג לשעבר.

6. המשיב מצדו סומך ידיו על גזר דינו של בית המשפט המחוזי. לטענתו המקרה דנן אינו מצדיק התערבות ערכאת הערעור, שכן לטענתו לא נפלה טעות בגזר הדין והוא אינו סוטה מהענישה הנוהגת. בתוך כך נטען כי בית משפט קמא התייחס בגזר דינו לטענות שמעלה המדינה בערעור דנן, וכי לערכאה הדיונית נתון יתרון בגזירת הדין לאחר שהתרשמה באופן ישיר מהעדים. עוד נטען כי העונש שנגזר על המשיב אינו מקל עמו. המשיב הדגיש כי הוא נפצע באירוע, וכי נפגע העבירה היה מצויד בסכין אף הוא. עוד ציין כי הטענה שלפיה הפציעות שנגרמו לנפגע העבירה יכולות היו לגרום למותו נטענה בעלמא.

דין והכרעה

7. לאחר ששקלנו את נימוקי הערעור והאזנולטיעוני הצדדים בדיון שהתקיים לפנינו, הגענו לכלל מסקנה כי יש לקבל את ערעור המדינה. כידוע, ככלל ערכאת הערעור לא תיטה להתערב בחומרת העונש שגזרה הערכאה הדיונית. ואולם, המקרה דנן בא בקהלם של המקרים החריגים שבהם מוצדקת התערבות כאמור (ראו, מני רבים: ע"פ 6235/22 מדינת ישראל נ' חסארמה, פסקה 7 (21.6.2023); ע"פ 6865/22 מדינת ישראל נ' ג'בארין, פסקה 7 (17.1.2023) (להלן: עניין ג'בארין); ע"פ 4103/22 מדינת ישראל נ' אמון, פסקה 8 (6.11.2022); ע"פ 3982/22 מדינת ישראל נ' חג'וג', פסקה 11 (27.10.2022) (להלן: עניין חג'וג')). בית משפט זה עמד לא פעם על החומרה הגלומה בעבירות אלימות שנעשות תוך שימוש בנשק קר, ועל הצורך בענישה שתהווה גורם מרתיע ותבטא את עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים (ע"פ 431/22 ג'בארין נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (20.11.2022); ע"פ 8900/21 מחאג'נה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (14.8.2022); ע"פ 2814/18 מנור נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (27.2.2019); ע"פ 5982/15 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (24.7.2016)). לעניין זה יפים דברי השופטת א' פרוקצ'יה בעניין ג'אבר:

"בית משפט זה כבר נתן בעבר ביטוי לאחריות הכבדה הרובצת על שכמו להרים בדרך הענישה את תרומתו לצמצום תופעות עבריינות האלימות הקשה שפשטה כנגד קשה בחברה הישראלית. על הענישה בעבירות אלימות קשה לשקף גמול ראוי על חומרת הפגיעה בקרבן, ובה בעת להוות התראה הן לעבריין שביצע את העבירה והן לעבריינים פוטנציאליים מפני ביצוע מעשי אלימות פליליים נוכח הצפי כי הענישה תכביד עולה על המשתמשים בכך כלפי זולתם. העבירות בהליך זה הן דוגמא מיוחדת לצורך במסר מובהק של מאבק נחרץ בפשיעה האלימה, גם אם מקורה של פשיעה זו במערכות יחסים בינאישיות [...]" (ע"פ 327/05 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (1.12.2005))

8. לטענת המערערת מתחם העונש שקבע בית המשפט אינו הולם את מדיניות הענישה הנוהגת ואת חומרת מעשיו של המשיב. כידוע, לערכאת הערעור שיקול דעת רחב בקביעת מתחם הענישה ההולם, מלאכה שמטבעה עשויה להשתנות בהתאם לנסיבות הפרטניות שנלוו לביצוע העבירה (עניין ג'בארין, פסקה 10; עניין חג'וג', פסקה 12). במקרה דנן, כאמור, מתחם העונש ההולם בגין האישום השני הועמד על בין 4 ל-8 שנות מאסר בפועל; ולטענת המערערת מתחם זה אינו תואם את מדיניות הענישה הנוהגת. אכן, מעיון בפסיקת בית משפט זה בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה תוך שימוש בסכין עולה כי מדיניות הענישה הנוהגת כוללת הטלת עונשי מאסר ממושכים בפועל. כך לדוגמה, בע"פ 2508/21 נאסרנ' מדינת ישראל (7.6.2022) התקבל ערעור על גזר דין שבגדרו הוטלו 7.5 שנות מאסר בגין דקירה במסגרת סכסוך שכנים, כך שעונש המאסר בפועל הועמד על 9 שנים; בע"פ 5262/21 אבוסבילהנ' מדינת ישראל (16.5.2022) נדחה ערעור על גזר דין שבגדרו הוטלו 8.5 שנות מאסר בפועל בגין דקירה של אדם אחר שהיה מוכר למערער; בע"פ 8855/12 אלזידאהנ' מדינת ישראל (24.12.2013) נדחה ערעור על גזר דין שבגדרו הוטלו 11 שנות מאסר בפועל בגין אירוע שכלל אלימות ודקירות של נפגע העבירה, שעמו נפגש המערער לצורך קיום יחסי מין בתשלום; בע"פ 1651/12 בן יטח נ' מדינת ישראל (4.7.2013) נדחה ערעור על גזר דין שבגדרו הוטלו 7 שנות מאסר בפועל בגין

9. לכך יש להוסיף כי נסיבות ביצוען של העבירות במקרה דנן מלמדות על חומרת מעשיו של המשיב. חומרה זו באה לידי ביטוי, בין היתר, בסיבות שהובילו את המשיב לביצוע העבירה. כך, וכעולה מכתב האישום המתוקן, עובר לתקיפת נפגע העבירה המשיב הפר את הצו שהוצא נגדו, ושב והטריד את בת זוגו לשעבר תוך שהוא ממאן להשלים עם דבר הפרידה. נוסף על כך, המשיב איים על נפגע העבירה לאחר שסבר שזה נמצא בקשר עם בת זוגו לשעבר. את מעשה האלימות שביצע המשיב בנפגע העבירה יש לראות אפוא על רקע היחס האובססיבי והרכושני של המשיב לבת זוגו לשעבר, כפי שאף עולה מתסקיר שירות המבחן. ליחס מעין זה נודעת חומרה יתרה שכן לעיתים נלווה לו סיכון ממשי לביצוען של עבירות אלימות, כאשר במקרים רבים סיכון זה מופנה כלפי בנות הזוג (ראולמשל: ע"פ 10756/04 אזולאיני' מדינת ישראל (7.7.2005); ע"פ 404/05 פלוני נ' מדינת ישראל (7.7.2005)). במקרה דנן, סיכון זה התממש כלפי מי שנחשד על ידי המשיב כבן הזוג החדש של בת זוגו לשעבר, והוביל לפגיעה חמורה בו (ראו: ע"פ 6449/10 חן נ' מדינת ישראל (29.5.2011)). נוסף על האמור, חומרת מעשיו של המשיב באה לידי ביטוי גם בתכנון שקדם למעשה, שכלל הגעה סמוך לביתה של בת זוגו לשעבר כשבידו נשק קר; בנזק הפוטנציאלי שבמעשה; כמו גם בנזק שנגרם לנפגע העבירה, שכעולה מהתסקיר בעניינו סובל מפגיעות פיזיות, רגשיות וכלכליות כתוצאה מהמעשים. עוד יש להוסיף כי המשיב הותיר את נפגע העבירה ברחוב כשהוא חבול קשות. בנסיבות אלה, סבורני כי אין במתחם שנקבע, לא ברף התחתון ולא ברף העליון, כדי לגלם את מלוא חומרתו של המקרה דנן. ואולם, משמצאתי כי ממילא העונש שהושת על המשיב בגדרי המתחם אינו הולם את חומרת המעשים, לא ראיתי לטעת מסמרות בגבולותיו המדויקים של מתחם זה.

10. אכן, בגזירת העונש היה מקום ליתן משקל מסוים לגילו של המשיב (ראו והשוו: ע"פ 2749/21 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (27.2.2022); ע"פ 7453/09 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (16.3.2011)), ולכך שאף הוא נפצע באירוע ונזקק לניתוח. יחד עם זאת, יש גם ליתן משקל לחומרת המעשים, ולכך שהמשיב לא נטל אחריות ממשית למעשיו, שכן חרף הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, וכעולה מתסקיר שירות המבחן בעניינו, המשיב משליך את האחריות לקרות האירועים על בת זוגו לשעבר ועל נפגע העבירה. זאת ועוד, יש ליתן משקל מתאים אף לצורך בהרתעתו של המשיב, נוכח עמדת שירות המבחן שלפיה הסיכון להישנות העבירות הוא "גבוה וממשי". כך, כעולה מהתסקיר, המשיב אינו מזהה דפוסי התנהגות בעיתיים מצידו; ממוקד בקשיים שעמם הוא מתמודד בעקבות ההליך המשפטי; ואינו מגלה אמפתיה למצבם של נפגע העבירה ושל בת זוגו לשעבר. עוד יש ליתן משקל לעברו הפלילי של המשיב, שכולל עבירות אלימות ואיומים שהופנו כלפי בת זוגו לשעבר, שכאמור, הורשע לאחרונה כארבעה חודשים עובר לתקיפתו של נפגע העבירה, ובגין כך הושת עליו, בין השאר, עונש מאסר בפועל. ואולם, כאמור, בכך לא היה כדי להרתיע את המשיב מלשוב ולבצע מעשי אלימות חמורים, וברי כי יש ליתן משקל לצורך בהרחקתו ובהרתעתו מפני הישנות העבירות, שבוצעו כולן על אותו הרקע. נוכח האמור, סבורני כי בגזר דינו של ביתמשפטקמאלאניתןמשקלמספקלעקרונהההלימה; לחומרתמעשיושלמשיב; לעברוהפלילי ולזיקתו של עבר זה לאירועים נושא כתב האישום; לנזק שנגרם לנפגע העבירה; ולמשקלם של שיקולי ההרתעה בנסיבות המקרה דנן.

סוף דבר: אנו מעמידים את עונש המאסר בפועל שבו יישא המשיב על 6.5 שנים, בניכוי ימי מעצרו. זאת בשים לב לכלל שלפיו אין ערכאת הערעור נוהגת למצות את מלוא חומרת הדין. יתר חלקי גזר הדין יעמדו בעינם.

המשנה לנשיאה

השופט ד' מינץ:

אני מסכים.

שופט

השופט ע' גרוסקופף:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של המשנה לנשיאה ע' פוגלמן.

ניתנה היום, י"ג בתמוז ה'תשפ"ג (2.7.2023).

שופט

שופט

המשנה לנשיאה
